

שבועת העדות פרק רביעי שבועות

לה.

עין משפט גזר מצוה

עג א מיי פ"י מהלכת
שטועת הלכה ב:
עד ב מיי פ"ט הלכה
ח:
עה ג מיי שם הל' א:
עז ד מיי שם הלכה ט:
עז ה מיי שם פקד י
הלכה ז:
עה ו מיי שם פקד ט
הלכה ז:
עב ז מיי שם הל' ט:
עב ח מיי שם הלכה יא
ופ"ט שם הלכה ז ג:
פא י מיי פ"ט מהלכת
עבודת כוכבים הלכה
ז:
פב כ מיי פ"ה מהל'
ממרי הלכה ב סמג
לפון רט טור ש"ע יוד
סימן רמא ספיק א:
פג ל מיי פ"ד מהל'
מסדרין הלכה ג סמג
לפון רט ר"א טור ש"ע
מ"מ ספיק כ ספיק א:
פד מ מיי שם הלכה ד
טו ט"ע שם ספיק ב:
פה ג מיי פ"ט מהלכת
שטועת הלכה יא:
פז א מיי פ"ו מהלכת
יודי המורה הלכה ב
סמג לפון ג טור ש"ע
י"ד סימן רט ספיק ט:
פז ע מיי שם הל' ה:
פח פ מיי פ"ט מהל'
שטועת הלכה ז והלכה
ג:

ומשני להכי כהנה כו' מתנאי' אלא על טענת ממונ כפקדון.
שאלו העידוהו היו מחייבין אותו ממון אבל זה אם העידוהו לא
היה מחויב שהיה יכול לומר חורני בני משבע אני עליכם. כולה
מתנאי' מפרש בגמרא: גמ' ויש לו.
שהיה עד צאונה שעה: פשיטא.
דאי לא עדים ציינן מאי אינטיך
למיתני צמתיתין פטורין: לא לריכא
דקאי עליהו. שעומד צלע עדין:
מהו דסימא. ודאי להנך דקיימי גביה
קאמר והכי ייחד עדין קמ"ל: סניא
נמי הכי. דלף על גב דגבייהו קאי
פטורין: ראה סיעה של בני אדם
ועדין ציינן. ע"כ דקאי גבייהו
קאמר מדקאמר סיפא כו' (א) אפי' כל
העומדין כאן ת"ל והוא עד: הרי
ייחד עדין. לכיון דלמנר עומדין כאן
אומן העומדין אללו ייחד וחייבין ולי
לא פריש הכי בהדיא תנא דרישא
פטורין: אם לוא יגיד. כתיב מלא
למדרש גיה לו לא: מתנאי' מזה
אני עליכם. בגמרא מפרש: נאלף
ד"מ. שם הכתוב צלף"ק דל"ת:
צו"ד א"י. שם הכתוב לרעב אומות
הכתוב צו"ד ה"י: המקלל כגון.
מבך את השם בלחך מהם כגון יכה
פלוגי את פלוגי שזה הוא חיובו
שמתקלל שם בשם: חייב מיתה:
המקלל עלמו כו'. מפרש בגמרא (ג):

להכי כתבה רחמנא לעדות גבי שבועת ביטוי
וגבי טומאת מקדש וקדשיו (ד) דבכולן נאמר
בהן ונעלם וכאן לא נאמר בהן ונעלם לחייב
על המויד כשונג: מתנאי' משביעי אני עליכם
אם לא תבואו ותעידוני שאמר איש פלוני ליתן
לי מאתים זוז ולא נתן הרי אלו פטורים שאין
חייבין אלא על תביעת ממונ כפקדון משביעי
אני עליכם כשתדעו לי עדות שתבואו
ותעידוני הרי אלו פטורים מפני שקדמה
שבועה לעדות יעמד בבית הכנסת ואמר
משביעי אני עליכם שאם אתם יודעין לי
עדות שתבואו ותעידוני הרי אלו פטורין (ע) (שהיה מתכוין להם) אמר לשנים
משביעי אני עליכם איש פלוני ופלוני שאם אתם יודעין לי עדות שתבואו
ותעידוני שבועה שאין אנו יודעין לך עדות והם יודעין לו עדות עד מפי עד
או שהיה אחד מהן קרוב או פסול (ה) הרי אלו פטורין (ו) שלח ביד עבדו או
שאמר להן הנתבע משביעי אני עליכם שאם אתם יודעין לו עדות שתבואו
ותעידוהו הרי אלו פטורין (ז) עד שישמענו מפי התובע: גמ' ת"ר משביעיני עליכם
אם לא תבואו ותעידוני שאמר איש פלוני ליתן לי מאתים זוז ולא נתן יכול יהו
חייבין ת"ל יתחטא תחטא לגזירה שוה נאמר כאן תחטא ונאמר להלן תחטא
מה להלן בתביעת ממונ ויש לו אף כאן בתביעת ממונ ויש לו: משביעי אני
עליכם כשתדעו לי עדות כו': ת"ר משביעי אני עליכם כשתדעו לי עדות
שתבואו ותעידוני יכול יהו חייבין ת"ל וישמענה קול אלה והוא עד או ראה או
ידע מי שקדמה עדות לשבועה ולא שקדמה שבועה לעדות: עמד בבית
הכנסת ואמר משביעיני עליכם: אמר שמואל יאפילו עדין ביניהן פשיטא לא
צריכא דקאי עליוהו מהו דתימא כמאן דאמר להו דמי קמ"ל תניא נמי הכי
(א) ראה סיעה של בני אדם עומדין ועדין ביניהן ואמר להן משביעיני עליכם
אם אתם יודעין לי עדות שתבואו ותעידוני יכול יהו חייבין ת"ל והוא עד
והרי לא ייחד עדין יכול אפילו אמר כל העומדין כאן תלמוד לומר והוא עד
והרי ייחד עדין: אמר לשנים משביעי אני עליכם: ת"ר אמר לשנים משביעי
אני עליכם פלוני ופלוני אם אתם יודעין לי עדות שתבואו ותעידוני והן יודעין
לו עדות עד מפי עד או שהיה אחד מהן קרוב או פסול יכול יהו חייבין ת"ל
אם לא יגיד ונשא עונו בראיון להגדה הכתוב מדבר: שלח ביד עבדו וכו':
ת"ר שלח ביד עבדו או שאמר להן הנתבע משביעיני עליכם שאם אתם יודעין
לו עדות שתבואו ותעידוהו יכול יהו חייבין ת"ל אם לא יגיד ונשא עונו מא'
תלמודא אמר ר"א אם לוא יגיד כתיב אם לו לא יגיד ונשא עונו ואם לאחר
לא יגיד פטור: מתנאי' משביעיני (אני) עליכם מצוה אני עליכם אוסרכם
אני הרי אלו חייבין בשמים ובארץ הרי אלו פטורין באלף דלת ביוד הי בשדי
בצבאות בחנון ורחום בארך אפים ברב חסד ובכל הכנויין הרי אלו חייבין
המקלל בכולן חייב דברי ר"מ וחכמים פוטורין (א) המקלל אביו ואמו בכולן חייב
דברי ר"מ וחכמים פוטורין המקלל לעצמו וחבירו בכולן עובר בלא תעשה (ב) יככה ה' (א) אלהים וכן
(ג) יככה אלהים זו היא אלה הכתובה בתורה אל יכך ויברך וייטיב לך ר"מ מחייב וחכמים פוטורין:
גמ' משביעיני עליכם מאי קאמר אמר רב יהודה הכי קאמר משביעי אני עליכם בשבועה האמורה בתורה
מצוה אני עליכם בצוואה האמורה בתורה אוסרכם אני באיסור האמור בתורה אמר ליה אביי אלא הא
דתני רבי חייא כוכלכם אני הרי אלו חייבין כובל באורייתא מי כתיב אלא אמר אביי ה"ק משביעי
אני עליכם בשבועה מצוה אני עליכם בשבועה אוסרכם אני בשבועה: באלף דלת
ביוד הי בשדי בצבאות בחנון ורחום בארך אפים ברב חסד: למימרא דחנון ורחום שמות ניהו ורמינהי
יש שמות שנמחקין ויש שמות שאין נמחקין אלו הן שמות שאין נמחקין אל (ב) אלהיך אלהים
אלהיכם אהיה אשר אהיה אלף דלת ויוד הי שדי צבאות הרי אלו אין נמחקין ע"אבל הגדול הגבור הגורא
האדיר והחזק והאמיץ העוז חנון ורחום ארך אפים ורב חסד הרי אלו נמחקין אמר אביי מתניתין במי שהוא חנון
במי

תורה אור השלם
1. נפש בי התקא ומעלה
ושמעה קול אלה והוא
עד או ראה או קדע אם
לוא יגיד ונשא עונו:
ירקא ר א
2. נפש בי התקא ומעלה
מעל בין ובחש בעימיה
בפקדון או בתשומת יד
או בגול או עשק את
עמיתו:
ירקא ר א
3. יככה ?? בשחפת
ובקדחת ובדלקת
ובחרחרי ובחרב ובשדד
ובדקדק וירשף עד
אבדו: דברים כח כב

(א) לעל לא: (ב) כרימת
(ג) וירשפני לג' (ד)
(א) ונעלם לא: (ד) ונעלם לא:
(א) נערכין י. (א) נערכין
(א) ויש יככה וכן הוא
בפיסקא דלקמן לו. ומפרש
בד"מ שם ד"ה ויוד וקאמר
וי כן יככה ויגד' אמר לה
מי יככה מי ע"ש מומת
להדיא דל"ל יככה וי"ע
במור"ק ורש"ל ע"ש במור"ק
ד"ה יככה: (א) וי"ל יככה,
(א) וכן רש"ל: (א) נערכין
(א) וי"ל ופסול. רש"ל
(א) וי"ל דכתיב. רש"ל
(א) נערכין: (א) ש"ך
לפי"ט: (א) ג"י ש"ך ל"ג:

תורה אור השלם

1. נפש בי התקא ומעלה
ושמעה קול אלה והוא
עד או ראה או קדע אם
לוא יגיד ונשא עונו:
ירקא ר א
2. נפש בי התקא ומעלה
מעל בין ובחש בעימיה
בפקדון או בתשומת יד
או בגול או עשק את
עמיתו:
ירקא ר א
3. יככה ?? בשחפת
ובקדחת ובדלקת
ובחרחרי ובחרב ובשדד
ובדקדק וירשף עד
אבדו: דברים כח כב

הגהות הב"ח

(א) בפשטה יככה ה' רש"י
יככה אלהים: (ב) וכן יככה
ד"ה יככה ה' וכן יככה
אלהים גרפי ס"ל:
(א) ד"ה וי כן וכן וכן
יככה השם וי וכן
יככה שם אל: (א) ד"ה
רבי מאיר מתייב למלכל
ומי אל יככה וי יככה
הס"ד: (א) ד"ה נזוהי לך
האמורה בתורה אלה
החקים אשר צוה ה'
אלה תמנות: (א) תוס' ד"ה
בפרי"ט. מי ציין גע"ז לך
י"מ מ"א בתוס' ד"ה הנה
השם (וכ"כ הגרע"א):

הגהות הגר"א

[א] בפשטה אלקים.
נמחק: [ב] גמ' שאין
נמחקין כגון אל אלה לל"ל
(ועמ"ש רש"י צו"ד סימן
רע"ז ס"ק ט"ט):

רבינו חננאל

להכי כתב רחמנא לעדות
גבי שבועת ביטוי וגבי
טומאת מקדש וקדשיו
דבכולהו כתיב ונעלם
ולמדרש חייב המויד
כשונג: מתנאי' משביעי
אני עליכם שתדעו לי
שאמר איש פלוני ליתן
לי מאתים זוז ולא
נתן. וכפרו פטורין. דיליק
תחטא תחטא ממון.
מה פקדון תביעת ממון
(כלו) [יש לון] אף עבדות
תביעת ממון ויש לו עליו
ממון של תובע. משביעי
שנאמר שומעו קול אלה
והוא עד. כלומר מקודם
האלה. בעינן שקדמה
עדות לאלה ולא שקדמה
האלה. וכן אם יודעין לו
עדות עד מפי עד. או
שהיו קרובין או פסולין
פטורין: ת"ר עמד בבית
הכנסת ואמר משביעיני
עליכם שתבואו ותעידו לי
יכול יהו חייבין. וי"ל וישמענה
קול אלה והוא עד. עד
שהיה מתכוין להם פ' והוא
מתכוין לעד אמר שמואל
ואפילו עדים ביניהן. וי"ל
הוא דתימא כמה דמתכוין
ואמר להו דמי קמ"ל. נתיא
נמי הכי ראה סיעה של בני
אדם ועדין ביניהן כו' עד
יכול אפי' אמר כל העומדין
כאן. ת"ל והוא עד וכיון
שאומר

אני עליכם כשתדעו לי עדות תעידו לי. וידעו לו עדות אח"כ. וכפרו בהן פטורין.
שנאמר שומעו קול אלה והוא עד. כלומר מקודם האלה. בעינן שקדמה
עדות לאלה ולא שקדמה האלה. וכן אם יודעין לו עדות עד מפי עד. או
שהיו קרובין או פסולין פטורין: ת"ר עמד בבית הכנסת ואמר משביעיני עליכם שתבואו ותעידו לי יכול יהו
חייבין. וי"ל וישמענה קול אלה והוא עד. עד שהיה מתכוין להם פ' והוא מתכוין לעד אמר שמואל ואפילו
עדים ביניהן. וי"ל הוא דתימא כמה דמתכוין ואמר להו דמי קמ"ל. נתיא נמי הכי ראה
סיעה של בני אדם ועדין ביניהן כו' עד יכול אפי' אמר כל העומדין כאן. ת"ל והוא עד וכיון
שאומר

פ"י מהלכת
שטועת הלכה ב:
עד ב מיי פ"ט הלכה
ח:
עה ג מיי שם הל' א:
עז ד מיי שם הלכה ט:
עז ה מיי שם פקד י
הלכה ז:
עה ו מיי שם פקד ט
הלכה ז:
עב ז מיי שם הל' ט:
עב ח מיי שם הלכה יא
ופ"ט שם הלכה ז ג:
פא י מיי פ"ט מהלכת
עבודת כוכבים הלכה
ז:
פב כ מיי פ"ה מהל'
ממרי הלכה ב סמג
לפון רט טור ש"ע יוד
סימן רמא ספיק א:
פג ל מיי פ"ד מהל'
מסדרין הלכה ג סמג
לפון רט ר"א טור ש"ע
מ"מ ספיק כ ספיק א:
פד מ מיי שם הלכה ד
טו ט"ע שם ספיק ב:
פה ג מיי פ"ט מהלכת
שטועת הלכה יא:
פז א מיי פ"ו מהלכת
יודי המורה הלכה ב
סמג לפון ג טור ש"ע
י"ד סימן רט ספיק ט:
פז ע מיי שם הל' ה:
פח פ מיי פ"ט מהל'
שטועת הלכה ז והלכה
ג:

מוסף רש"י

דבכולן נאמר בהן
ונעלם. בכל הכמויין
בקרבן עולה ויודע. שובת
טו וטומאת מקדש
וקדשיו. נאמר ונעלם.
וכאן. שטועת עדות, לא
למנר ועלמ' (לעיל כח):
לא ובענין ברחות טו.
שלח ביד עבדו. המוצע
השביעין ניד עבדו (לעיל
לכא): שאם אתם יודעין
לו עדות. לבעל דיעו (שם).
יכול יהו חייבין. העדים
קרבן שטועת העדות אם
לא העידוהו (וערכו יח).
והרי לא ייחד עדין.
סחרי השביע את כולן (שם).
ועי"ש גירסא אחרת בגמ'.
אם לוא יגיד כתיב.
כמכור מלא למדרש אם לו
לא יגיד ונשא עונו.
שמשמע שאף שובתם
(לעיל לב):

רבינו חננאל (תוסף)

כל העומדין כאן ייחד
עדין וחייבין. אמר לשנים
[כר] שאם אתם יודעין לי
עדות שתבואו ותעידוני
והן יודעין לו עדות עד
מפי עד. יכול יהו חייבין.
ת"ל אם לא יגיד ונשא
עונו בראיון להגדה הכתוב
מדבר: מתנאי' שלח ביד
עבדו או שאמר להן
הנתבע משביעי אני עליכם
כו' הרי אלו פטורין
עד שישמענו מפי התובע.
ופשר ר' אלעזר מדכתיב
אם לא יגיד ולומר אם
לו לא יגיד ונשא עונו.
הא לאחר אם לא יגיד
פטור: הני כולהו דתנן משביעי אני עליכם. פירשה רב יהודה משביעי אני עליכם בשבועה האמורה בתורה.
דחתה אביי ואוקמה משביעי אני עליכם בשבועה. מצוה אני עליכם בשבועה. ולא צריך האמורה בתורה אלא
המשביעי בשבועה בלבד חייב (אבל המשביעי בשבועה בלבד חייב). אבל המשביעי עדין בשמים ובארץ פטורין.
המשביעי (בה) [באלף דלית] כיה בשדי בצבאות בחנון ורחום בארך אפים ברב חסד ובכל הכנויים חייב.
ואקשינן עלה וכי תנון ורחום שם הוא ורמינן (אין שמות שאין נמחקין אל אלהים אלהים אלהים)
אלהיך אהיה אשר אהיה שיי צבאות הרי אלו אין נמחקין. ואלו נמחקין הגדול הגבור הגורא הזקן (א)
האמת עיוז חנון ורחום ארך אפים רב חסד. ופירק אביי מתני' משביעם במי ששמו רחום במי ששמו חנון.